

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань освіти, науки та інновацій

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-31-55, факс: 255-33-04, e-mail: kno@v.rada.gov.ua

---

*До реєстр. № 4667 від 28.01.2021,
реєстр. № 4667-1 від 15.02.2021*

Верховна Рада України

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій відповідно до вимог статті 93 Регламенту Верховної Ради України на своєму засіданні 16.02.2021 розглянув проекти законів України про внесення зміни до підпункту 7 пункту 2 розділу XV "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про вищу освіту" щодо продовження строку завершення підготовки кандидатів та докторів наук (реєстраційний № 4667 від 28.01.2021), поданий народними депутатами України Шпак Л.О., Білозір Л.М., Крульком І.І. та іншими народними депутатами України (далі – законопроект № 4667) та про внесення змін до деяких Законів України щодо присудження наукових ступенів (реєстраційний № 4667-1 від 15.02.2021), поданий народними депутатами України Бабаком С.В., Коваль О.В., Гришиною Ю.М. та іншими народними депутатами України (далі – альтернативний законопроект № 4667-1) і зазначає таке.

Метою обох законопроектів є вирішення питання присудження наукових ступенів у зв'язку із закінченням 30 червня 2021 року перехідного періоду, впродовж якого завершується процес підготовки кандидатів та докторів наук, що здійснюється закладами вищої освіти та науковими установами за чинними на момент набрання чинності Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.) нормами.

Разом з тим, законопроект № 4667 лише черговий раз відтерміновує перехідний період до 31 грудня 2021 року, не вирішуючи питання подальшого законодавчого врегулювання, а альтернативний законопроект № 4667-1 якраз передбачає унормування цього процесу на нових засадах, які загалом були узгоджені з Міністерством освіти і науки України, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти та низкою зацікавлених сторін.

Загалом як визначає Міністерство освіти і науки України правова норма про завершення 31 грудня 2019 року строку підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів кандидата, доктора наук набрала чинності 06.09.2014. У зв'язку з тим, що Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) було затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261, перший набір на підготовку здобувачів ступенів доктора філософії, доктора наук проведено у 2016 році. Відповідно до вимог Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.1999 № 309, останній набір на підготовку здобувачів наукових

ступенів кандидата, доктора наук проведено у 2015 році. Враховуючи, що максимальний строк підготовки здобувачів наукового ступеня кандидата наук на умовах прикріплення становить п'ять років, строк завершення підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів кандидата, доктора наук було продовжено до 31 грудня 2020 року. У зв'язку з тим, що у період пандемії була перерва у проведенні атестаційних заходів, зазначений строк було продовжено ще до 30 червня 2021 року.

З наведеного вбачається, що більше шести років діє правова норма, яка прогнозувала завершення строку підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів кандидата, доктора наук відповідно до законодавства, чинного на момент набрання чинності Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.), що давало можливість усім охочим реалізувати своє право на присудження вказаних наукових ступенів. Крім того, підпунктом 7 пункту 2 Розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» передбачено, що особи, які з поважних причин не змогли реалізувати своє право на присудження наукових ступенів кандидата, доктора наук можуть бути атестовані після означеної дати відповідно до законодавства, чинного на момент набрання чинності Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.).

У зв'язку з цим, Міністерство освіти і науки України не підтримало законопроект реєстр. № 4667, а підтримало альтернативний законопроект реєстр. № 4667-1, який визначає оновлені процедури присудження наукових ступенів.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти не підтримало законопроект реєстр. № 4667 і зазначило, що строк завершення підготовки кандидатів наук за процедурою, яка була чинна до 1 вересня 2016 року, уже продовжувався, і об'єктивних підстав для того, щоб продовжувати його надалі немає. Через це ним підтримано альтернативний законопроект реєстр. № 4667-1, який запропоновано взяти за основу з подальшим доопрацюванням. Положення цього законопроекту потребують доопрацювання в частині збільшення автономії і відповідальності закладів вищої освіти та наукових установ щодо якості підготовки ними здобувачів вищої освіти за освітньо-науковими програмами, а також потребує уточнення сама процедура захисту дисертації для здобуття ступеня доктора філософії в частині зменшення бюрократичного навантаження на аспіранта при підготовці до захисту. Такі зміни можна внести у альтернативний законопроект реєстр. № 4667-1 під час його підготовки до другого читання.

Рада молодих учених при Міністерстві освіти і науки України попередньо знайомила з альтернативним законопроектом реєстр. № 4667-1 та в цілому його підтримує.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, розглянувши законопроект № 4667, вважає за доцільне в цілому підтримати збільшення строків завершення підготовки кандидатів або докторів наук з огляду на низку об'єктивних чинників, які ускладнюють якісне завершення відповідних процесів. Разом з тим, звертає увагу на недоліки техніко-юридичного характеру, а також на те, що відповідний строк вже продовжувався і його доцільно остаточно визначити.

Авторами обох законопроектів визначено, що реалізація їх положень не потребуватиме додаткових витрат із Державного бюджету України.

Обидва законопроекти були розглянуті на спільному засіданні підкомітету з питань вищої освіти та підкомітету з питань науки та інновацій Комітету 15.02.2021.

Під час розгляду на засіданні Комітету законопроекту № 4667 та альтернативного законопроекту № 4667-1 народні депутати України – члени Комітету зазначили, що обоє законопроекти є вкрай актуальними і потрібними для освітянської і наукової спільноти. Проте за наявності альтернативного законопроекту № 4667-1 відпадає необхідність прийняття основного законопроекту № 4667. Адже альтернативний законопроект № 4667-1 пропонує внести комплексні зміни до законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про фахову передвищу освіту», які спрямовані на удосконалення процесу атестації здобувачів вищої освіти, розмежування та законодавче закріплення повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки та інших органів, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти, уточнення повноважень Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, унормування процедури присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань.

Враховуючи вищезазначене та результати обговорення законопроектів, Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій рекомендує Верховній Раді України вказані проекти законів включити до порядку денного п'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами їх розгляду у першому читанні:

проект Закону України про внесення змін до деяких Законів України щодо присудження наукових ступенів (реєстр. № 4667-1) прийняти за основу з дорученням головному комітету підготувати його до другого читання, скоротивши строк подання зауважень та пропозицій до нього наполовину;

проект Закону України про внесення зміни до підпункту 7 пункту 2 розділу XV "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про вищу освіту" щодо продовження строку завершення підготовки кандидатів та докторів наук (реєстр. № 4667) відхилити.

Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Голову Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Бабака С.В.

Проекти постанов Верховної Ради України додаються.

Голова Комітету

Сергій БАБАК

Вик. Олег Левчук 255-2081

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Бабак Сергій Віталійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B0400000660C310092258F00
Дійсний до: 26.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-24/3-2021/46415 від 16.02.2021

389568